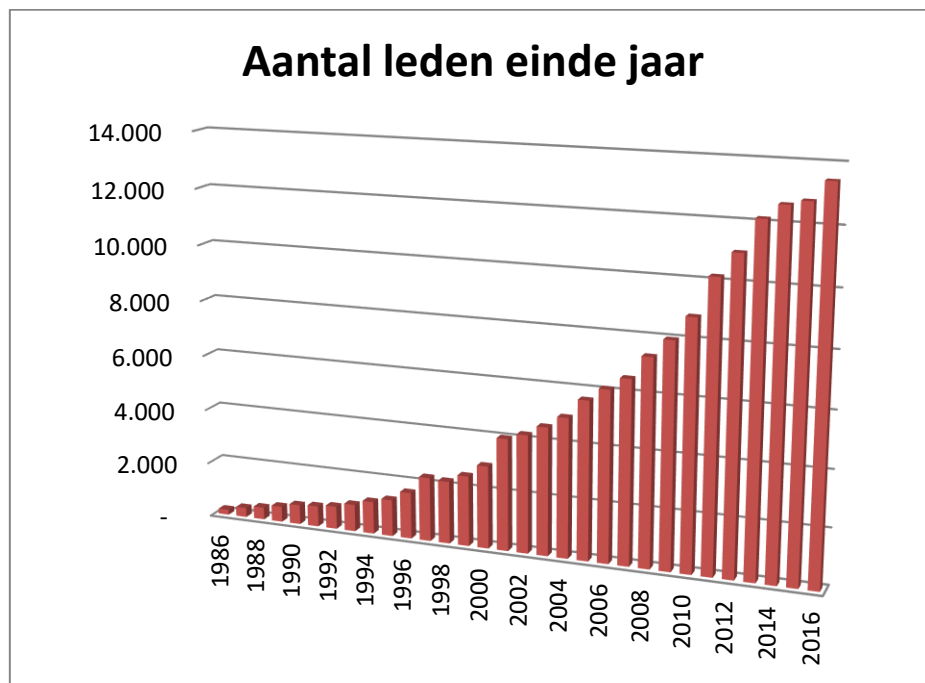

Nederlands Genootschap van Sint Jacob

Jaarverslag 2016

Al sinds de oprichting in 1986 is het aantal leden van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob op één jaar na jaarlijks toegenomen (zie diagram). Hoe bijzonder is dat!!! Ook in 2016 is dat het geval, namelijk van 12.801 op 1 januari tot 13.467 eind december. Dit verslag geeft een beknopt beeld van de activiteiten van de vereniging in 2016. Een belangrijk deel van de bijdragen komt van de werkgroepen en regio's. Om de omvang beperkt te houden, zijn een aantal stukken als opsomming opgenomen. Bij het digitaal lezen van het verslag, kan op de onderstreepte woorden naar webpagina's met meer informatie worden doorgeklikt.

Over bestuur en aanverwante zaken

Ontwikkeling ledenbestand

Een analyse van het ledenbestand in 2016 in vergelijking tot 2015 laat het volgende zien:

- De gemiddelde leeftijd van een lid blijft ongeveer gelijk en ligt rond de 58 jaar;
- Men blijft iets langer lid, inmiddels 8 jaar (vorig jaar ruim 7);
- Nieuwe leden zijn gemiddeld jonger, waardoor de populatie zou moeten verjongen. Dit is niet het geval, omdat nieuwe leden gedurende de eerste drie jaar van hun lidmaatschap relatief massaal opzeggen. Hierdoor stijgt de gemiddelde leeftijd (zie diagram hierna);
- Er zijn geen grote veranderingen ten opzichte van de cijfers over 2015.

Interessant is waarom zoveel nieuwe leden zo snel opzeggen en of en hoe we ze kunnen bewegen langer lid te blijven. Het bestuur doet hiernaar onderzoek.

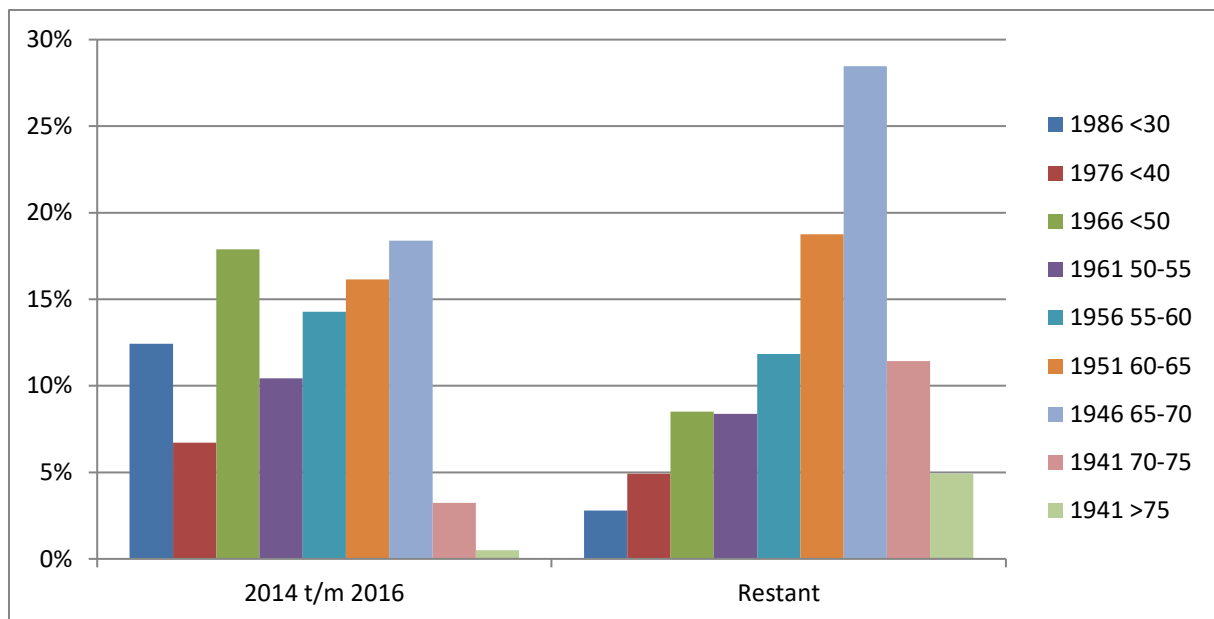

Diagram: opzeggingen naar leeftijd in procenten; lid geworden in de jaren 2014 t/ 2016 ten opzichte van lid geworden in eerdere jaren

Bestuur

Het bestuur kwam in 2016 acht keer bijeen, afwisselend op zaterdagochtend, dinsdagavond en voorafgaand aan de Algemene Ledenvergadering (ALV) in voor- en najaar. Daarnaast hadden de afzonderlijke bestuursleden contact met de werkgroepen en regio's die onder hun verantwoordelijkheid vallen en werd het Genootschap naar buiten toe vertegenwoordigd. Suzanne van der Beek en Maarten Hoek traden op de ALV van 12 maart als nieuw bestuurslid toe. Het bestuur bestond tot 12 maart uit zes leden, daarna uit acht. Monique Walrave, Henk van Dam en Lidwien Meijer bleven als bestuurslid aan na herverkiezing voor hun tweede termijn. Enkele belangrijke activiteiten/besluiten in 2016:

- afronding van het beleidsplan 2016-2020 dat op de ALV van 12 november is vastgesteld;
- afspraken voor een Camino-estafette door Nederland naar '[Santiago aan het Wad](#)' die in 2018 plaats zal vinden;
- verlaging van de prijs van de pelgrimspas naar € 2 incl. verzendkosten, conform de nieuwe richtlijnen vanuit Santiago. De pas blijft gratis voor nieuwe leden;
- een ongevallenzekerings voor vrijwilligers naast de WA-verzekering;
- verlaging van het lidmaatschap van € 25 naar € 24.

Beleidsplan 2016-2020 vastgesteld

In de Algemene Ledenvergadering van 12 november 2016 is het [beleidsplan](#) voor de komende jaren vastgesteld. Daarin staat dat de kernwaarde en inspiratiebron voor het Genootschap zijn en blijven: de verbondenheid met de Camino en met Santiago de Compostela. Deze vormt de basis voor het inspireren en informeren van toekomstige en huidige pelgrims, en het bieden van een platform voor ex-pelgrims zodat zij hun verhalen en herinneringen kunnen blijven delen. Accenten in het beleid voor de komende jaren liggen op:

- de vele mogelijkheden andere pelgrims persoonlijk te ontmoeten: een belangrijk voordeel dat onze vereniging biedt ten opzichte van de digitale wereld;
- streven naar verjonging, en het inspelen op de steeds grotere diversiteit in ons ledenbestand;
- gebruik van moderne communicatiekanalen als online platforms en sociale media;
- streven naar een netwerkorganisatie waarin openheid, gastvrijheid, naar buiten treden leidende beginselen zijn.

Een van de speerpunten in het beleidsplan: persoonlijke ontmoeting (najaarsbijeenkomst Eindhoven en een café Saint Jacques)

Verslag penningmeester

Bijdrage van de penningmeester

Het jaar 2016 is afgesloten met een ruim positief resultaat, aanzienlijk beter dan de begroting over dat jaar. Het relatief hoge resultaat wordt veroorzaakt door de grote aanwas van nieuwe leden, terwijl het aantal opzeggingen niet veel anders is dan vorig jaar. Dit resulteerde in zo'n 14.400 betalende leden of bijna 400 meer dan het voorgaande jaar. Aan het einde van het jaar was het ledenaantal met ruim 600 gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar en bedroeg toen ruim 13.400 leden.

De kosten zijn lager uitgekomen dan begroot. Per saldo resulteerde dit in de reeds genoemde positieve overschrijding van de begroting.

Als gevolg hiervan is de financiële positie van het Genootschap verstevigd. Ten einde een verdere groei van het vermogen te voorkomen is in de afgelopen najaarsvergadering besloten de normale contributie te verlagen.

Vertrouwenspersonen

Bijdrage van de [vertrouwenspersonen](#)

De vele activiteiten binnen het Genootschap kunnen worden gerealiseerd door de inzet van een groep van meer dan tweehonderd vrijwilligers. Nagenoeg altijd in goede harmonie, maar soms leidt een verschil in inzicht tot een conflict dat ook door het bestuur niet tot tevredenheid kan worden opgelost.

In het Handboek voor Vrijwilligers is een paragraaf opgenomen over conflicthantering. Daarin wordt de mogelijkheid geboden vertrouwenspersonen in te schakelen, indien daaraan behoefte mocht zijn. Per oktober 2015 zijn wij als de twee vertrouwenspersonen aangesteld door het bestuur. Naast de bovengenoemde aanleidingen kan er ook sprake zijn van grensoverschrijdend gedrag, waarbij de vertrouwenspersonen benaderd kunnen worden.

In de periode oktober 2015- december 2016 zijn wij als vertrouwenspersonen twee keer benaderd. Eén keer naar aanleiding van een traumatische ervaring op de Camino. Hierbij heeft een aantal gesprekken plaatsgevonden, die zeer gewaardeerd werden. Het tweede contact betrof een verzoek om informatie.

Onderling hebben wij vijf keer contact gehad om kennis te maken, werkwijze en zaken door te spreken. Als vertrouwenspersonen zien wij onze functie binnen het Genootschap als zinvol, waarbij wij wel als belangrijke factor zien, dat we makkelijk te vinden zijn, door een duidelijke vermelding op

de site en bijvoorbeeld in de Jacobsstaf.

Communicatie

Jacobsstaf

Bijdrage van de redactie [Jacobsstaf](#)

Aan het begin van het jaar maakt de redactie altijd een planning waarop voor elk nummer alles van redactievergadering tot de dag dat het blad bij onze leden in de bus valt nauwkeurig staat aangegeven.

Dit jaar hadden we als terugkerend thema: mini camino's. Het decembernummer had als thema 'Vertrouwen'. Uitgerekend dit nummer werd drie dagen later dan voorzien bezorgd. Zoals het spreekwoord zegt: Vertrouwen is mooi, controle is beter.

Dit jaar was er één extra nummer in kleine oplage. Scheidend hoofdredacteur Bram van der Wees ontving bij zijn afscheid een speciaal voor hem gemaakte [Bramstaf](#).

Er was nog een afscheid. Na vier jaar zeiden we vaarwel tegen onze Vlaamse columniste Sylvie. Het boterde al enige tijd niet meer tussen de hoofdredacteur en zijn alter ego.

Ultreia

Bijdrage van de [redactie Ultreia](#)

Ultreia is de digitale nieuwsbrief van het Genootschap. In 2016 werd de redactie en de vormgeving van de Ultreia door Ria Meinema gedaan, het redactie-advieswerk werd aan het begin van het jaar door Monique Walrave overgedragen aan Suzanne van der Beek en de verzending werd verzorgd door Han Lasance. De samenwerking binnen dit groepje verliep bijzonder prettig.

Begin 2016 is geprobeerd om de redactie uit te breiden. Hiervoor werd een oproepje in de Ultreia geplaatst. Dit leidde tot een paar reacties, maar uiteindelijk niet tot nieuwe redactieleden. Voorlopig zijn we van plan de constructie zoals die er nu is te laten bestaan.

De opzet van de nieuwsbrief bleef grotendeels ongewijzigd: de inhoud bestaat uit verenigingsnieuws, algemeen nieuws over de camino, eventuele aankondigingen van derden over camino gerelateerde activiteiten (mits niet te commercieel van aard), aankondigingen van mensen die een camino gerelateerd boek schreven en leuke 'weetjes'. Een deel van de kopij werd aangeleverd door leden van werkgroepen of regio's en door derden. In een enkel geval kwamen lezers met bijdragen. Deze kopij wordt bewerkt tot 'passend' voor de nieuwsbrief. Daarnaast wordt actief nieuws vergaard door werkgroepen en regio's te benaderen als er vermeldenswaardige activiteiten zijn, de regionieuwsbrieven bij te houden, en door te zoeken op het internet, in andere nieuwsbrieven en op social media. Ook is er een actieve kruisbestuiving met de Facebookpagina van het Genootschap. Er verschenen in 2016 elf Ultreia's, waarvan er een werd gemaakt door de redactie-adviseur. De nieuwsbrief wordt goed gelezen: hij wordt verzonden naar 14.000 leden. De redactie ontvangt voornamelijk positieve respons (en een enkele negatieve reactie). Bijzonder leuk was het compliment dat tijdens de najaarsvergadering in Eindhoven aan de makers werd gegeven.

Website

Bijdrage van de werkgroep [Website](#)

"Wat hield ons van de straat en op de site?"

Een website, zo groot als www.santiago.nl vergt veel onderhoud. Ook in het afgelopen jaar hielden we ons bezig met het plaatsen en uitsturen van nieuwsbrieven, aankondigen van wandel- en fietstochten, concerten en ledenbijeenkomsten, aanpassen van de 'openbare' en 'besloten' lijsten met overnachtingsadressen.

Doordat internet een zeer dynamisch medium is, moet er regelmatig gecontroleerd worden of links nog wel kloppen. Met name de links naar de uitzendingen van KRO/RKK worden regelmatig gewijzigd.

Er wordt door de nieuwsredactie voortdurend gezocht naar interessante informatie. Voor “*De weg naar Binnen*” en “*De weg gegaan*” wordt het internet doorzocht op blogs, verslagen en YouTube filmpjes die de moeite waard zijn.

Foto’s, filmpjes en presentaties worden beoordeeld, geproduceerd en geplaatst.

De nuttige informatie over voorbereiding, planning en routes in “*De weg naar buiten*” is bijgewerkt en de puntjes op de i van de grote make-over van vorig jaar zijn gezet.

Er is een heel nieuwe sector “Santiago aan het Wad” gecreëerd ten behoeve van het project “Camino der Lage Landen 2.0”, dat in 2018 z’n beslag moet krijgen.

Er wordt hard gewerkt aan het standaardiseren van de menu’s voor diverse sectoren (WHR, G&C, Hospitaleren en Wadcamino).

Ten slotte is er veel hulp geboden aan nieuwe redacteurs om het “vak” te leren. Ook wat betreft e-mailadressen van santiago.nl is er veel werk verzet; nieuwe adressen uitgeven, nieuwe “eigenaren” aangeven hoe ze in hun eigen mailsysteem te gebruiken, gewijzigde e-mailadressen aanpassen in het systeem, dat alles vraagt veel tijd en capaciteit.

Facebook en Instagram

Bijdrage van de werkgroep [Het Nieuwe Pelgrimeren](#)

De werkgroep Het Nieuwe Pelgrimeren had in 2016

- Het beheer van de [Facebookpagina Het Nederlands Genootschap van Sint Jacob](#). Op deze pagina verschenen wekelijks 2 à 3 nieuwe berichten: nieuwtjes van het Genootschap of meer algemeen camino-gerelateerde wetenswaardigheden. Daarnaast worden ‘events’ aangemaakt, waardoor er extra aandacht aan de activiteiten van het Genootschap wordt gegeven. De berichten hebben een goed bereik.
- Het beheer van de [Facebookgroep Camino de Santiago – NGSJ](#). In deze ‘virtuele albergue’ wisselen pelgrims tips en ervaringen uit. De groep groeide in een jaar tijd uit tot een levendige virtuele gemeenschap van bijna 1500 leden, waarin alle aspecten van het pelgrimeren besproken worden, en die door de gebruikers bijzonder gewaardeerd wordt.
- Het instellen van een Instagram account waarop foto’s worden geplaatst.
- Daarnaast hield de werkgroep zich bezig met een aantal andere zaken: er werden succesvolle workshops ‘ultralight op de camino’ en ‘lopen met gps’ verzorgd tijdens de landelijke voorjaarsbijeenkomst in Amsterdam, en op initiatief van de leden van de werkgroep werd gestart met de cafés Saint Jacques in een aantal steden in Nederland: een laagdrempelige manier om pelgrims met elkaar in contact te brengen.

De werkgroep bestaat uit Ton Janssen, Simone Aarendonk, Ria Meinema en Suzanne van der Beek. Ze kijkt terug op een succesvol jaar, en de samenwerking onderling verliep bijzonder prettig.

Landelijke bijeenkomsten

Zonnige voorjaarsbijeenkomst in Amsterdam

Bijdrage regio Amsterdam voor [Ultreia 56](#)

Op 12 maart 2016 – de zaterdag waarop het Mirakel van Amsterdam met een Stille Omgang werd herdacht – vond ook de [voorjaarsbijeenkomst](#) van het Genootschap plaats in de hoofdstad. Een mix van diverse lezingen en workshops waarin een actieve inbreng van de aanwezigen werd verwacht, trok meer dan 800 bezoekers. De dag had een populair programma: de workshops Ultralight pelgrimeren, Lopen met je smartphone, Lopen zonder blessures en Vrouw alleen onderweg waren binnen één dag na de opening van de inschrijving al volgeboekt. Maar ook voor hen die helaas niet in de workshop van hun keuze terecht konden was er genoeg te doen. In De Duif – een sfeervolle kerk aan de Prinsengracht – was een gezellige markt waar veel informatie te vinden was over allerlei zaken die met pelgrimeren te maken hebben, maar waar bijvoorbeeld ook Spaanse ham en Tarta de Santiago geproefd kon worden. Een mooie fototentoonstelling van Maina van der Zwan over de camino lokte deelnemers de balkons op, en het zonnige lenteweer zorgde ervoor dat velen buiten op het Amstelveld hun lunch nuttigden. Het mooie weer maakte ook het wandelingetje naar de andere locatie over de Magere Brug en langs de Amstel tot een genoegen. En dat gold tevens voor de interessante stadswandelingen met gidsen van Het Gilde en de workshops Tekenen en Lopen zonder blessures die buiten plaatsvonden. Het koor El Orfeon Jacobeo zong in de rustige ambiance van de Amstelkerk de pelgrims van dit jaar uit. Voorzitter Joost Bol hield een bemoedigend praatje en met een mooi Amsterdams stempel in het pelgrimspaspoort sloten zij zich aan bij het café Saint Jacques in De Duif. Een buitengewoon geslaagde dag.

Najaarsbijeenkomst in Eindhoven

Uit [Ultreia](#) nr. [63](#)

Bijna zevenhonderd leden verzamelden zich zaterdag 12 november in het auditorium van de Technische Universiteit in Eindhoven voor de landelijke najaarsbijeenkomst van het Genootschap. Na het openingswoord van Johannes Bellemakers van de organiserende regio kwamen tijdens de lezingen en presentaties in de collegezalen de fysieke, de technische en de filosofische aspecten van de camino uitgebreid aan de orde. In de Algemene Ledenvergadering werd het beleidsplan voor de komende jaren goedgekeurd. Daarnaast waren er de stadswandelingen, een uitgebreide markt met informatie, een heuse Tuna die de sfeer met Spaanse muziek verhoogde en een gezellig café Saint Jacques na afloop. Een gevarieerde en inspirerende dag die bijzonder aangenaam en vlekkeloos verliep: met dank aan de vrijwilligers van de regio Zuidoost Brabant!

Derde expertmeeting van de Camino Academie op 24 november 2016 – ‘Onderweg met een missie’

Bijdrage van de Commissie Wetenschap

Op 24 november 2016 organiseerde de Camino Academie haar [derde expertmeeting](#), met als onderwerp ‘Onderweg met een missie’. De Camino Academie is een platform waar wetenschappers en pelgrims elkaar ontmoeten, en is een initiatief van universitaire onderzoeksgroepen (o.a. Tilburg School of Humanities, Meertensinstituut) en Het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. De twee eerdere meetings hadden als onderwerp ‘Pelgrims verhalen’ (2014) en ‘Gastvrijheid’ (2015). Achtergrond van het thema ‘Onderweg met een missie’ is dat rituelen maar ook sport- en ontspanningsactiviteiten steeds meer verbonden worden met een doel of een missie. Sportactiviteiten worden sponsorlopen voor allerlei goede doelen. Ook de Camino wordt vaker verbonden met een doel en met het inzamelen van geld daarvoor. Vragen die hierover opkomen zijn: Wat is er in het spel? Wat zijn de achtergronden? Waarom komt het op? Wat moeten we ervan vinden?

In de expertmeeting namen vanuit de wetenschap (Tilburg University) Paul Post (hoogleraar Ritual Studies), Martine Prange (hoogleraar Filosofie van Mens, Cultuur en Samenleving) en Wouter van Beek (hoogleraar Antropologie van de Religie) de toehoorders mee in dit thema. Vanuit de praktijk

deden Erica Visman, Jan Kloosterman, Arnoud Krever en Gied ten Berge dat met hun ervaringen onderweg naar Rome, Santiago de Compostela en het Heilige Land. De dag werd afgesloten met een paneldiscussie onder leiding van de dagvoorzitter Maarten Hoek (bestuurslid NGSJ).

Regiocontactpersonen bijeen in Utrecht op 1 oktober 2016

Na de enthousiaste reacties op de uitwisseling in december 2015 besloot de regio Den Bosch een vervolgoverleg te organiseren. Dit overleg vond op 1 oktober plaats in het Huis van Sint Jacob. Daar werd door een aantal regio's gesproken over de naamgeving van regiovertegenwoordigers, financiën, activiteiten en aansprakelijkheid van vrijwilligers. Verder werden toelichtingen gegeven op de in 2018 geplande 'Camino der Lage Landen' naar 'Santiago aan het Wad' en de activiteiten van de Werkgroep Geschiedenis en Cultuur.

Varia landelijk

- *Nieuwsflits* is de nieuwsbrief voor de vrijwilligers in het Genootschap met nieuws over de ontwikkelingen in het Genootschap. De nieuwsbrief verscheen in [september](#) en [december](#).
- [WA verzekering en ongevallenverzekering voor vrijwilligers](#). Het Genootschap heeft een verzekering voor wettelijke aansprakelijkheid. Hiermee is de schade gedekt, die vrijwilligers veroorzaken, voor zover zij op grond van de wet aansprakelijk gesteld worden en voor zover de schade is ontstaan tijdens activiteiten van de vereniging. Per 1 juni 2016 is daaraan een ongevallenverzekering toegevoegd. Deze verzekering keert een vergoeding uit, wanneer een verzekerd lid tijdens de uitvoering van zijn/haar activiteiten voor de vereniging blijvend arbeidsongeschikt raakt of komt te overlijden.
- [Nieuwe gids Camino de Invierno](#). De Camino de Invierno kreeg onlangs de officiële caminostatus. Een projectgroep van het Genootschap maakte een Nederlandstalige gids voor deze route.
- Op zaterdag 20 en zondag 21 februari nam het Genootschap met een eigen stand deel aan de *Fiets en Wandelbeurs* in de Jaarbeurs Utrecht.
- In de tentoonstelling '*Haarlemse pelgrims naar Santiago en Jeruzalem*' gaf het Haarlems Museum van 29 januari tot 13 maart een beeld van de eeuwenoude pelgrimstochten die vanuit Haarlem naar Santiago de Compostela en Jeruzalem werden ondernomen. De tentoonstelling was mede mogelijk dankzij een bijdrage van het Genootschap.
- Bijna vier miljoen *ANWB-leden* konden in het januari-nummer van het ledenblad *Kampioen* lezen: 'Is het jouw droom om ooit de pelgrimroute naar Santiago de Compostela te lopen? Het Nederlands Genootschap van Sint Jacob helpt je bij de voorbereiding'.
- Het *Spaans Verkeersbureau* organiseerde op 18 juni een promotiedag, een soort mini-vakantiebeurs over Spanje in Haarlem. Het Genootschap hield daar tweemaal een presentatie over pelgrimeren naar Santiago en de rol van het Genootschap hierin.
- Filmtheater 't Hoogt in Utrecht bood vanaf 7 juni op vertoon van de pelgrimspas 2 kaartjes voor de prijs van 1 voor de *film Compostelle*
- De [Kroniek](#) van het Genootschap is bijgewerkt met de informatie over 2015. Deze staat op de website.

Internationale contacten

Het jaar 2016 heeft zich gekenmerkt door een toenadering tot andere buitenlandse genootschappen. Dit gebeurde deels op uitnodiging en deels uit eigen initiatief.

Op de viering van het dertigjarig bestaan van het Waals Genootschap op zaterdag 29 oktober 2016 heeft bestuurslid Monique Walrave een presentatie gehouden over het Nederlands Genootschap. Op vrijdag en zaterdag 4 en 5 november 2016 vond in Beauvais (Lille) de Algemene Vergadering van de Franse Federatie plaats waar talrijke Franse en buitenlandse genootschappen waren vertegenwoordigd. Ook hier heeft hetzelfde bestuurslid een presentatie gegeven en deelgenomen aan workshops en debatten.

Zo werden de banden aangehaald met het Vlaams Genootschap, waarvan het bestuur op 24 november in Utrecht was uitgenodigd. Tijdens deze ontmoeting werd de samenwerking op diverse gebieden, bibliotheek, Huiskamer, routes besproken. Ook werd het voornemen herbevestigd om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen en regelmatig overleg te plegen.

Begin december heeft voorzitter Joost Bol deelgenomen aan een bijeenkomst van voorzitters van andere buitenlandse genootschappen in La Coruña waar gesproken werd over de historische positie van deze havenplaats tijdens de pelgrimages door de eeuwen heen. De uitwisseling van ervaringen tussen de vele genootschappen blijkt steeds weer een bron van inspiratie te zijn.

De intensivering van de internationale contacten zal ook in de komende jaren leiden tot meer samenwerking en uitwisseling van ideeën en opzetten van gezamenlijke activiteiten.

Bijdragen van de werkgroepen

Werkgroep Ledenservice

Bijdrage van de werkgroep Ledenservice

De samenstelling van de werkgroep ledenservice is in 2016 niet gewijzigd. Het team wordt gevormd door Annelies, Huub, Boudewijn, Co, Fons, Henk, Peter en Peter en natuurlijk Rony en Marcel die op afstand het register van compostela-houders bewaken.

De laatsten verwerkten met zijn tweeën ongeveer 700 nieuwe registraties waarvan 185 van tochten die eerder zijn gemaakt; één al in 1993

De andere werkgroepleden komen wekelijks naar het Huis van Sint Jacob om nieuwe leden het welkomstpakket toe te sturen en om bestellingen in de webwinkel verzendklaar te maken.

Gemiddeld worden wekelijks 2 volle postzakken bij Post.nl aangeleverd. De labelprinter die in 2016 is geïnstalleerd voor de adressering van de poststukken heeft zijn diensten bewezen. Ook de digitale postbus raakte weer aardig vol. Wekelijks werden ruim 30 e-mails beantwoord.

Twee keer per jaar verleent een deel van de ledenservice logistieke ondersteuning aan de organisatoren van de landelijke ledenbijeenkomsten. De ledenservice is dan altijd present met een eigen stand. Gezien de drukte bij deze stand lijkt daarmee te worden voldaan aan de behoeften van de leden.

Traditiegetrouw was de ledenservice ook aanwezig op de Fiets & Wandelbeurs. De stand van het Genootschap werd bemenst samen met enkele vertegenwoordigers van de werkgroep Informanten. Met de laatste was gedurende het verslagjaar enkele keren plezierig contact o.a. over het gezamenlijk gebruik van de ruimten in het Huis van Sint Jacob.

Acht keer werd met de vertegenwoordiger van het Genootschapsbestuur overlegd over organisatorische zaken die de ledenservice aangaan. Ook dit overleg werd als nuttig en constructief ervaren.

Kortom, na enkele hectische jaren als gevolg van de opsplitsing van de voormalige werkgroep "Ledenservice & Informatiecentrum" en de invoering van de nieuwe website, is de ledenservice in een rustiger vaarwater terechtgekomen.

Huiskamer van de Lage Landen

Bijdrage van de werkgroep [Huiskamer van de Lage Landen](#)

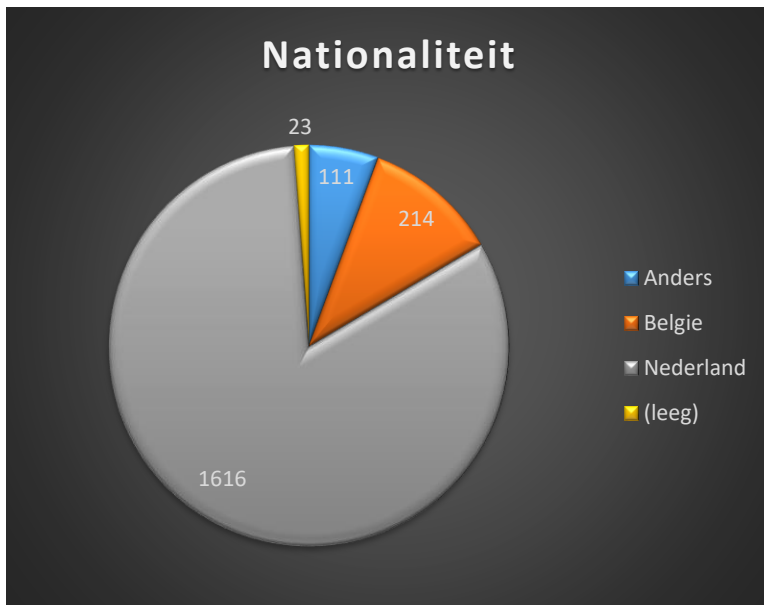
In 2016 was de Huiskamer van de Lage Landen geopend van 22 april tot en met 21 oktober.

1964 pelgrims hebben de Huiskamer bezocht en werden er gastvrij door de vrijwilligers ontvangen. De nationaliteiten waren: Nederlands: 1616; Belgisch: 214; Anders: 111. 23 pelgrims hebben geen nationaliteit opgegeven.

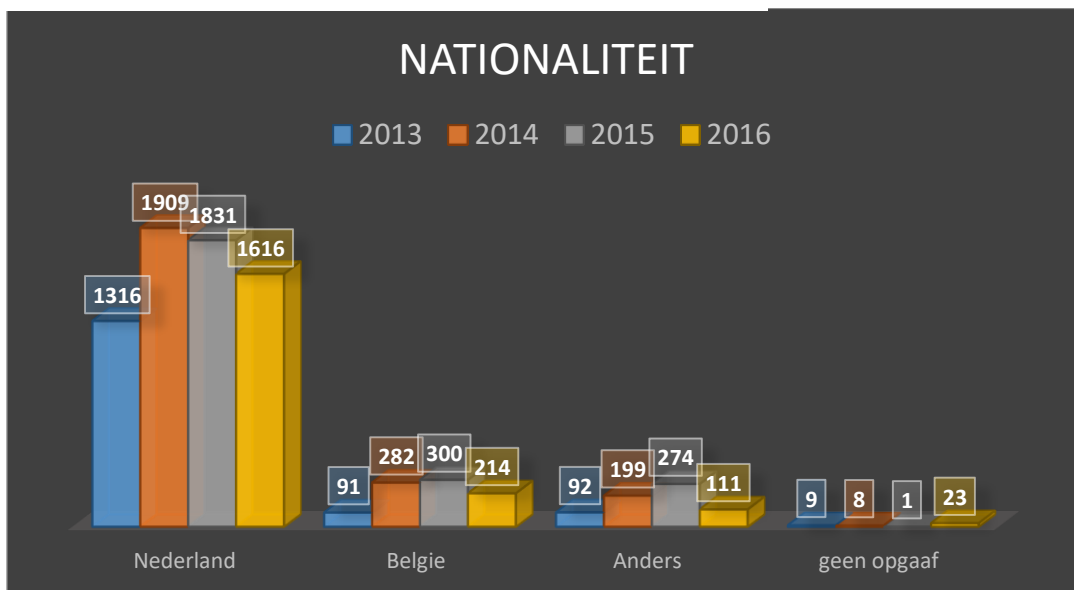
In diezelfde periode hebben 3333 Nederlandse en 1840 Belgische pelgrims een compostela ontvangen, volgens de gegevens van het Pelgrimsbureau in Santiago de Compostela.

De werkgroep heeft in maart een Introductiebijeenkomst met workshop georganiseerd voor de vrijwilligers en in november een bedankdag.

Aantal pelgrims met nationaliteit in 2016.

Aantal pelgrims met nationaliteit in 2016.

Aantal pelgrims met nationaliteit vanaf 2013.

Hospitaleren in Roncesvalles

Bijdrage van de Werkgroep [Hospitaleren Roncesvalles](#)

We hebben in 2016 wederom een enerverend jaar achter de rug, een jaar, dat weliswaar druk was, maar ook zonder noemenswaardige problemen is verlopen.

Er werden, met hulp van ca. 130 hospitaleros, in Roncesvalles 47.300 pelgrims aan een warm en droog onderkomen geholpen, er werden hand- en spandiensten verleend en de wasserij werd draaiende gehouden. De dood van een Nederlandse pelgrim op de pas zorgde voor verdriet in een anders vrolijke gemeenschap. De hospitaleros hebben ook de familie opgevangen en begeleid na het overlijden.

De werkgroep heeft informatiestands en workshops georganiseerd tijdens de Voor- en Najaarsbijeenkomst in Amsterdam en Eindhoven, alsmede in de regio's in Rheden, Delft en Wijk bij Duurstede. De workshops en informatiestands moeten een aanwas van toekomstige hospitaleros

verzekeren. Jaarlijks is, o.a. door vergrijzing, een minimaal aantal van 30 nieuwe hospitaleros noodzakelijk.

Er is in 2016 een officieel Certificado de Roncesvalles ingevoerd, hetgeen op prijs gesteld wordt door de belangeloos werkende hospitaleros.

Een bedrijf draaiende houden met een overnachtingscapaciteit van 47.300 overnachtingen is dan wel vrijwilligerswerk, maar zeer zeker niet vrijblijvend. De omstandigheden waren in 2016 niet altijd optimaal, o.a. door verbouwingen.

De Werkgroep Hospitaleros Roncesvalles slaagt er, door de donativos van pelgrims, in kostenneutraal te blijven.

Werkgroep Pelgrimsweg Vézelay

Bijdrage van de werkgroep [Pelgrimsweg Vézelay](#)

De werkgroep is het afgelopen jaar geen enkele maal bijeen geweest, maar heeft daarentegen zeer frequent e-mail contact gehad. Dit was vooral het geval gedurende de laatste maanden van het jaar toen het samenstellen van de editie 2017 van de vier in beheer zijnde gidsen aan de orde was.

Tijdens deze werkzaamheden zijn alle van/via de Franse regio's verkregen aanpassingen aan de route verwerkt. Maar nog belangrijker waren de vele opmerkingen van 'lopers onderweg', vooral gezien de hoge kwaliteit daarvan. Met name dit laatste betekende voor ons een bewijs dat men niet alleen de gidsen gebruikt, maar ook dat men bereid is om onderweg waargenomen zaken zoals verduidelijkingen, verbeteringen en op te lossen problemen aan ons door te geven. Oproepen hiertoe in de gidsen zowel als in Ulteia werkten uitstekend! Het resultaat van al dit werk is dat per 1 januari 2017 niet alleen bijgewerkte gidsen verkrijgbaar zijn, maar tevens dat er van alle tot nu verschenen gidsen downloadbare en geactualiseerde updates op de site beschikbaar zijn. Behalve al genoemde contacten met de Franse organisaties, wordt regelmatig contact onderhouden met Vlaamse en Engelse collega-organisaties over de verkoop en bijbehorende promotie van de gidsen. In het jaar 2016 zijn er totaal 407 gidsen verkocht met een verdeling zoals in onderstaande tabel is weergegeven:

2016	Variant Nevers		Variant Bourges		Totaal
	NL	EN	NL	EN	
Rechtstreeks via Gigaboek	54	24	35	34	147
Afgenomen door Genootschappen	170		90		260
Totaal	224	24	125	34	407

Werkgroep Geschiedenis en Cultuur

Bijdrage van de werkgroep [Geschiedenis en Cultuur](#)

Vast onderdeel in het jaarprogramma vormt de lezingencyclus. In voorjaar 2016 gewijd aan "Kloosters, broederschappen en gastvrijheid; Hun betekenis voor de pelgrim". Tijdens een vijftal lezingen hebben gerenommeerde sprekers dit thema uitgediept. Tussen de 60 en 80 deelnemers uit geheel Nederland vonden telkens de weg naar Cervantes (Domplein) en vormden een geïnteresseerd gehoor. Het thema voor 2017 is "Pelgrimeren, natuur en landschap, toen en nu".

Op verzoek van regio's zijn inleidingen georganiseerd.

De werkgroep levert regelmatig artikelen voor de Jacobsstaf. Een subwerkgroepje heeft zich gebogen over het thema Kloosters langs de Camino in Spanje. In 2016 zijn al enkele artikelen gepubliceerd en in 2017 volgen er meer.

Speerpunt vormen de Jacobalia. Regelmatig worden nieuwe Jacobalia gevonden en opgenomen op de website. Het project Upgrading, teneinde de zoekfunctie nog te verbeteren vergt een lange adem en heeft helaas nog niet tot resultaten geleid.

Alle personen op de sprekerslijst zijn benaderd met de vraag of hun gegevens aanvulling behoeven of dat zij nog op de lijst willen blijven staan. De geactualiseerde lijst is naar de regiocommissieleden gezonden, die eruit kunnen putten ten behoeve van de organisatie van de regio-avonden.

Vanuit de werkgroep wordt deelgenomen aan de werkzaamheden van de stuurgroep Camino Academie en de werkgroep Wetenschap.

Helaas zijn in dit jaar twee actieve werkgroepleden ons ontvallen: Jos Steins en Hawald Kema.

Werkgroep Bibliotheek

Bijdrage van de werkgroep [Bibliotheek](#)

In 2016 heeft de werkgroep bibliotheek veel aandacht besteed aan de opstelling van onze beleidsnotitie. Lidwien Meijer, als vertegenwoordiger van het bestuur, in onze werkgroep heeft hier een leidende rol in gehad.

In de bestuursvergadering van 8 augustus 2016 heeft ons bestuur ingestemd met deze beleidsnotitie. Er is ook tijdens deze vergadering een besluit genomen m.b.t. collectiebeleid van de buitenlandse tijdschriften van verwante Camino organisaties. Dit besluit hield in dat we uitsluitend de Jacobsstaf en de Pelgrim zouden bewaren en ontsluiten in de catalogus. Wel is het mogelijk geworden om van de bibliotheekpagina door te linken naar deze tijdschriften.

In deze bestuursvergadering is er ook het groene licht gekomen voor het uitlenen van onze materialen onder bepaalde voorwaarden aan leden van de werkgroepen die belangstelling hebben voor onze boeken.

Vanuit de Verenigde Staten deed Suzanne van Beek ons het idee aan de hand van een Caminoleesgroep. De werkgroep heeft direct dit idee omarmd en verder uitgewerkt. In december zijn we met 5 lezers van start gegaan met als eerste boek om te lezen en bespreken "Ver onderweg" van Jeroen Gooskens.

In oktober ontving de bibliotheek het reeds eerder aangekondigde legaat van ons oudlid dhr. Alta. Daarmede kwam er een belangrijke aanvulling van de Zodiaque reeks. De boeken die dubbel waren of niet in ons collectieprofiel pasten zijn geschonken aan de bibliotheek van het museum Catharijne Convent. De rest van de schenking is verkocht tijdens de najaarsvergadering in Eindhoven.

Werkgroep Hospitaleren

Bijdrage van de werkgroep [Hospitaleren](#)

In het afgelopen jaar kwam de werkgroep vier keer (in Utrecht) bij elkaar.

Samenwerking met Werkgroep Albergue Roncesvalles

Op 22 januari 2016 is in onderling overleg afgesproken om beide werkgroepen op de website (tabblad Het Genootschap) onder de H van Hospitaleren te plaatsen. Van hieruit kan dan gekozen worden voor Hospitaleren Roncesvalles of Hospitaleren overige herbergen. Dit omdat de huidige naamgeving van de werkgroepen verwarring geeft bij aspirant-hospitalero's. Deze afspraak is tot op heden nog niet doorgevoerd op website en wordt een punt van aandacht in 2017.

Hospitalero's

Er zijn in totaal 27 verzoeken om informatie van aspirant-hospitalero's geweest waarvan vier voor Frankrijk en twee voor Duitsland. Het is ons niet bekend waartoe onze verstrekte informatie bij de verzoekers heeft geleid. Wij verzoeken de vrijwilligers wel altijd ons mee te delen hoe het hen is vergaan, maar hierop wordt in een enkel geval gereageerd.

Contacten met organisaties van herbergen

Naast de reeds bestaande kontakten met een viertal Spaanse herbergorganisaties is er dit jaar het contact met de Asociación de Amigos del Camino de Santiago de Astorga y Comarca bijgekomen.

Infomarkt ledenbijeenkomsten

Op 12 maart heeft de Werkgroep Hospitaleren op de voorjaarsbijeenkomst van het Genootschap acte de présence gegeven. En voor het eerst is er een workshop (kleinschalig hospitaleren) gehouden. Deze werd zeer goed bezocht.

Infodag aspirant-hospitalero's (29 oktober)

Werkgroep Pelgrimeren voor de jeugd

Bijdrage van de werkgroep [Pelgrimeren voor de jeugd](#)

- Harry Keijsers, maakt drie pelgrimages met Basisschool leerlingen. Hij adviseert het Varendonk College uit Asten bij een eigen vijfdaagse tocht.
- Pedro Jooren, uit Montfoort, deed met Wim van Esch drie pelgrimages voor basisscholen in de buurt.
- Monica Versluijs, 't Stooftje, heeft een paar succesvolle pelgrimages voor basisscholen georganiseerd voor de begeleiders en toen voor een school. Bezoek meditatiekamer 't Stooftje, arboretum, basiliek, levenspad.
- Arnhem-Nijmegen: Marc Koch heeft met drie groepen van de basisscholen gepelgrimageerd.
- Ria en Bert de Vos, zijn op pad geweest met het Monseigneur Frenckencollege (MFC), Scholengemeenschap voor VWO en HAVO.
- Wittem: Klooster Redemptoristen, Wittemer Allee 32, Wittem, 043-4501741, info@kloosterwittem.nl, www.kloosterwittem.nl organiseert jaarlijks pelgrimages voor de jeugd. Komt ook van Wittem naar Tilburg via Vessem met wandelaars en fietsers.
- Huijbergen: Tom Hommel, onderneemt met een groep, verschillende pelgrimages naar Huijbergen. Initiatief wordt ondersteund de regio Tilburg -Breda.
- Vessem: Pelgrimshoeve Kafarnaum, info@pelgrimshoevekafarnaum.nl bakermat van het project, organiseert 39 pelgrimages op schooljaarbasis, zowel groep 8, brugklas als eindexamenkandidaten.

Commissie Wetenschap

Bijdrage van de Commissie Wetenschap

De werkgroep Wetenschap is in 2016 in het leven geroepen en eind 2016 voor de eerste keer bij elkaar geweest. De werkgroep is opgericht om een wetenschappelijke benadering van het pelgrimeren te stimuleren. Binnen het Genootschap vormt de werkgroep de schakel met de Camino Academie waarin ook de universitaire wereld vertegenwoordigd is. De werkgroep is in 2016 begonnen met het inventariseren van de bestaande contacten tussen het NGSJ en de onderzoekswereld en het inventariseren van ideeën voor onderzoek. In 2017 zal daar verder op voortgebouwd worden.

De Informatiecentra en stempelpunten

Het Genootschap beschikt over drie informatiecentra, verdeeld over het land: centraal in Utrecht, Sint Jacobiparochie in het noorden en Vessem in het zuiden. In alle centra zijn informanten aanwezig om vragen van (aspirant)pelgrims te beantwoorden. In Utrecht worden daarnaast ook boeken en reisgidsen verkocht. Hieronder vindt u de afzonderlijke verslagen van de informatiecentra. Naast de informatiecentra worden er in 2016 twee nieuwe stempelpunten geopend: het Albert Schweitzer Ziekenhuis Zwijndrecht en de St. Jacobuskerk Nijmegen. Hiermee zijn er totaal vijf stempelpunten naast het Rosenstock Huys in Haarlem, de St. Jacobuskerk in Enschede en het Erfgoedcentrum Ned. Kloosterleven in Sint Agatha. Vrijwilligers van de locatie of van het Genootschap zijn daar op afspraak aanwezig om een stempel in het pelgrimspaspoort te zetten.

Informatiecentrum Utrecht

Bijdrage van de werkgroep [Informanten Utrecht](#)

De werkgroep bestaat uit 5 personen en komt zo'n 5 keer per jaar bij elkaar. Met ondersteuning van de Ledenservice en de Ledenadministratie zorgen we ervoor dat het Informatiecentrum in het Huis van St. Jacob op het Janskerkhof goed functioneert.

In 2016 hebben 34 informanten (+ 5 reserves) gedurende 171 uur informatie gegeven. In die tijd zijn er 1315 bezoekers geweest en 428 telefoontjes ontvangen. Het aantal bezoekers is ongeveer gelijk aan 2015; het aantal bellers nam met 25% af.

1134 (86%) bezoekers kwamen voor informatie over lopen en 181 (14%) kwamen fietsinformatie halen. De maanden september tot en met december zijn veel rustiger dan de andere maanden.

Aantal bezoekers per maand

jan	febr	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec
138	120	159	129	119	133	134	115	90	71	50	48

We namen afscheid van een paar informanten en gelukkig melden zich spontaan ook altijd weer mensen die, na op pad te zijn geweest, als informant hun ervaringen willen delen met toekomstige pelgrims. Het inschrijven van nieuwe leden per computer gaat bijna iedereen nu goed af en ook de betalingen per pin lopen gesmeerd. Lastig was dat een aantal routeboeken een tijd niet aanwezig was, waardoor soms creatieve oplossingen gezocht moesten worden om bezoekers toch tevreden te stellen.

In november organiseerden we de jaarlijkse bijeenkomst voor de informanten waarin een jonge loopster vertelde over haar pelgrimstocht van Amersfoort naar Santiago en informatie over Facebook werd gegeven. In kleine groepjes hebben we gesproken over wat het betekent om informant te zijn. En natuurlijk werd er goed gegeten en gedronken!

In juni hebben we in St. Jacobiparochie een overleg gehad met de 3 informatiecentra en dat zal jaarlijks worden herhaald. Ook hebben we regelmatig overleg met de ledenservice.

Informatiecentrum Sint Jacobiparochie

Bijdrage van de werkgroep [Informatiecentrum Sint Jacobiparochie](#)

In 2016 mocht het Pelgrimsinformatiecentrum in Sint Jacobiparochie een grote toeloop van bezoekers verwelkomen. Behalve de gestage stroom van bezoekers op elke tweede en vierde zaterdag van de maand zijn er ook op andere momenten geïnteresseerden in de Camino langs geweest. In april waren dat de deelnemers aan de driedaagse fietspelgrimage, waarvoor het centrum als begin en eindpunt geldt. De regio's Friesland, Groningen/Drenthe en Oost-Nederland, de stichting It Jakbspaad verzorgden met de coördinatoren van het centrum deze tocht voor aspirant-Santiagogangers en oud-Santiagogangers. Dit jaar deden er 40 personen mee. Op Hemelvaartsdag liet een groep van 20 jongeren van de PKN-gemeente Deil/Enspijk zich informeren over de Camino alvorens hun fietsdriedaagse vanuit het centrum te starten. In de maand december kwam een groep pelgrims als afsluiting van hun project van pelgrimswandeltochten in Friesland naar het centrum om zich te laten informeren over de achtergronden van de Camino.

In totaal hebben dit jaar 261 bezoekers het centrum aangedaan; de meerderheid kwam uit de noordelijke provincies, maar steeds meer mensen uit andere delen van het land weten ons centrum te vinden. Ook dit jaar mochten wij weer een aantal buitenlandse bezoekers verwelkomen. Ook de mensen die informatie zoeken over het Jakbspaad, dat in Sint Jacobiparochie begint, komen hier terecht. Voor een aantal mensen die vanuit het Noorden naar Santiago vertrekt, is Sint Jacobiparochie de startplaats van hun tocht naar Santiago.

In juli hebben vertegenwoordigers van de andere twee informatiecentra van het genootschap Sint Jacobiparochie bezocht en is onderlinge informatie uitgewisseld over ieders functioneren. Leeuwarden is in 2018 Europese culturele hoofdstad. In dit kader is een werkgroep gestart om in 2018 het project "Santiago aan het wad" te realiseren. Geprobeerd zal worden om Sint Jacobiparochie een (nog) prominente(re) plek in het geheel van Jacobswegen in Nederland te geven. Ook het Pelgrimsinformatiecentrum is in de werkgroep vertegenwoordigd.

Voorlichtingscentrum Vesseem

Bijdrage van de werkgroep [Voorlichtingscentrum Vesseem](#)

In het voorlichtingscentrum in Vesseem wordt elke tweede, derde en vierde zaterdag van de maand voorlichting gegeven. Als we open zijn, worden twee wandel- en twee fietsvoorlichters ingezet. Dit doen we in Vesseem al een flink aantal jaren en dat bevalt erg goed. Met name omdat de praktische

zaken rondom wandelen en fietsen wezenlijk van elkaar verschillen. Elke voorlichter komt ongeveer een keer per 5 à 6 weken aan de beurt.

Wij geven voorlichting in het atelier dat bij pelgrimshoeve Kafarnaüm hoort. Het atelier is een knusse ruimte die we zo goed mogelijk hebben ingericht voor het ontvangen van de (aspirant)pelgrims. We beginnen altijd met het schenken van koffie en/of thee met iets lekkers erbij voordat we de bezoekers de gelegenheid geven tot het stellen van vragen. Er zijn ook pelgrims die nog eens komen vertellen hoe zij het onderweg ervaren hebben. Dat zijn momenten van veel herkenning en beleving. Het afgelopen jaar hebben we gemerkt dat internet en andere social media zorgen voor minder bezoekers. En de bezoekers zijn nu beter voorbereid en willen alleen nog ingelicht worden over de praktijk. Maar er komen ook aspirant pelgrims die alleen maar het idee hebben dat ze op pad willen gaan. Welke route, wanneer en hoe is dan nog allemaal door ons aan te dragen. Daarvoor gebruiken we de mooie grote landkaart met daarop alle routes en de aanwezige inkijsboekjes. Het blijft mooi om te zien hoe 'vol' informatie de mensen weer weg gaan en dat ook eerst allemaal moeten laten bezinken. Sommigen hebben daar genoeg aan en anderen komen nog eens terug. Zo proberen we iedereen die een bezoek brengt aan het voorlichtingscentrum op maat te bedienen.

Bijdragen van de regio's

Een groot deel van de activiteiten van het Genootschap vindt op regionaal niveau plaats. Het Genootschap telt 16 regio's. In alle regio's worden ledenbijeenkomsten georganiseerd, veelal met sprekers, zowel uit eigen gelederen als van buiten voor specifieke thema's. De meeste regio's organiseren een voor- en najaarsbijeenkomst. Een andere activiteit zijn de wandelingen, in sommige regio's maandelijks, in andere enkele keren per jaar. Na Amsterdam in 2015 zijn in 2016 maandelijks cafés Saint Jacques in Utrecht, Den Haag en Apeldoorn gestart. Ze bieden de mogelijkheid om op een informele manier vragen over de camino stellen, ervaringen uit te wisselen en andere pelgrims te ontmoeten. Een aantal regio's organiseert speciale bijeenkomsten voor nieuwe leden. Anderen organiseren weekends weg. Verder heeft vrijwel elke regio elk jaar één of meerdere bijzondere activiteiten. Alles dankzij de vrijwillige inzet van de regiocontactpersonen en hun bestuursleden. Hieronder de afzonderlijke verslagen van de regio's.

Regio Amsterdam

Bijdrage van de regio [Amsterdam](#)

2016 was een druk jaar voor onze regio omdat we de landelijke voorjaarsbijeenkomst organiseerden. Meer dan 800 deelnemers, (te) veel belangstelling voor de workshops, interessante lezingen, mooie locaties en stralend weer. Alle ingrediënten voor een erg geslaagde dag.

De maandelijks cafés St. Jacques (sinds september 2015 op elke laatste donderdag van de maand) bleven een enthousiast publiek trekken. Meestal rond de 15 aanwezigen met elke keer ook nieuwe mensen die vaak voor het eerst op pad willen gaan. Regelmatig blijft daarna een klein groepje nog wat eten.

Ook de wandelingen, afwisselend op de eerste woensdag of zaterdag van de maand, zijn geliefd en telden steeds tussen de 25-30 deelnemers. In september was er zelfs een internationaal tintje toen 2 Australische pelgrims die toevallig in Amsterdam waren, meeliepen.

Bij de najaarsbijeenkomst telden we zo'n 50 pelgrims. Na het verhaal van Ria Meinema hoe je heel licht gepakt op pad kunt gaan, konden we een grote kring maken waarin iedereen zijn/haar pelgrimservaringen van dit jaar vertelde of welke plannen er nog waren. Heel indrukwekkend soms. Met zo'n 15 aanwezigen zijn we nog naar de pizzeria gegaan!

In december werden we door de kerk waar we onze regiobijeenkomsten houden, uitgenodigd de film Compostelle mee te komen kijken. Dat was niet tegen dovemans oren gezegd en 45 film liefhebbers kwamen zondagmiddag de film zien. De regio bood een glas wijn na afloop tijdens de nabespreking van deze film.

De zeer wisselende activiteiten trekken deels ook wisselende mensen. Zo is er steeds voor elk wat wils.

Regio Noord-Holland Benoorden 't IJ

Bijdrage van de regio [Noord-Holland Benoorden 't IJ](#)

De activiteiten van de regio Noord-Holland benoorden het IJ bestaan uit twee bijeenkomsten, in voor- en najaar in onze nieuwe Refugio 'De Blijde Mare' in Alkmaar Noord en een wandeling rond de Jacobsdag in juli.

De voorjaarsbijeenkomst werd gehouden op 19 maart. Het ochtendprogramma stond in het teken van de pelgrimsparade waarbij leden belevenissen van hun tocht naar Santiago vertellen of vooruitblikken op de reis die zij willen gaan maken. Altijd weer indrukwekkende verhalen. Het middagprogramma werd verzorgd door Frank van Haaren, hij had een goed verhaal over 'Zonder Geldzorgen, een reis vol menselijkheid'.

Op zondag 24 juli hadden we een wandeling georganiseerd in en om Obdam. 53 mensen namen deel aan de wandeling en moesten zich een weg banen door het polderlandschap met hoog gras en veel hekjes waar je overheen moest klimmen. Ze genoten van de goedverzorgde lunch bij Café Duin bowling in Spierdijk. En een gezellige afsluiting in de pastorie van de Sint Victorkerk in Obdam, waar Bert Glorie, oud bestuurslid, pastor is en ons had uitgenodigd.

Op de najaarsbijeenkomst 1 oktober hebben we, naast de pelgrimsparade, een verslag gekregen van Kees Trommel die met zijn invalidenwagen en begeleiders naar Santiago is gegaan en zijn dikverdiende Compostella in ontvangst mocht nemen. Rick van der Ven, de voorzitter, nam afscheid met de gezongen pelgrimstocht door muziekensemble Zinco.

Regio Midden Nederland

Bijdrage van de regio [Midden Nederland](#)

Onze activiteiten kort en bondig.

- 2 april 2016. Voorjaarsbijeenkomst in Amersfoort. Als vanouds in de parochiezaal van H. Kruiskerk van 13.30 tot ca 17.00 uur. Door misverstand zijn de namen van de 2 sprekers uit het bestand verdwenen. Thema: Uitleg van een Landschapsstudie van de route naar Santiago als studieopdracht/afstudeerproject van een jonge spreker en de ervaring van zijn tocht door de andere spreker. Een boeiende en leerzame middag met als slot Café St. Jaques. Aantal deelnemers: 35.
- 21 mei Geplande wandelrondje Naardermeer. Door gebrek aan belangstelling hebben we deze interessante wandeltocht moeten annuleren.
- 24 september Najaarsbijeenkomst in Amersfoort van 13.30 tot 17.00 uur. Interessante en enthousiaste lezing van ons lid Frans Brons over hospitaleren in Roncesvalles. Daarna uitwisseling van ervaringen gevolgd door Café St. Jaques. Aantal deelnemers 35.
- 12 november. Najaarswandeling vanaf station Bussum-Zuid naar enkele Buitens van 's-Gravenland, Spaanderswoud, natuur- en ecobrug richting Heide en terug naar station Bussum-Zuid. Zeer geslaagde tocht met 15 deelnemers.

Regio Bollenstreek/Rijnland

Bijdrage van de regio [Bollenstreek/Rijnland](#)

De traditionele wandelingen op de laatste zaterdag van de maand waren, mede door de actieve inzet van de leden weer een succes.

Op 19 maart en 8 oktober hielden wij onze regionale bijeenkomsten in het voormalig Jacobs Godshuis te Haarlem. Het aantal deelnemers bedroeg beide keren ca. 50. Behandelde thema's waren: Pelgrims- of Spirituele tocht?, een lezing over de Camino Aragonés en een discussieronde over de vraag is de Camino veranderd of is deze aan het veranderen. Tevens was er een expositie van kunst door onze leden die geïnspireerd zijn geraakt tijdens hun Camino. Tentoongesteld werden: schilderijen, quilts, pentekeningen, keramiek en gedichten. De gezamenlijke lunch is een mooie aanvulling op de Pelgrimsparade en het café St. Jacques ontbreekt nooit.

Op 31 oktober genoten wij bij schitterend herfstweer van ons Wandelweekend in de Pelgrimshoeve te Vessem.

Dit jaar hebben wij in onze stempelpost te Haarlem een nieuw en eigen stempel in gebruik genomen. Afgebeeld zijn schelp, tulp en water: een must have!

In december ging onze Nieuwsbrief uit met de goede wensen en het programma van onze regio voor 2017

Het Caminogevoel is bij ons nooit ver weg!

Regio Den Haag

Bijdrage van de regio [Den Haag](#)

De regiocommissie den Haag kijkt terug op een jaar waarin een divers aanbod van activiteiten heeft plaatsgevonden. We begonnen het nieuwe jaar met een druk bezochte *Nieuwjaarsbijeenkomst* waar de film *The Way* werd vertoond.

Traditiegetrouw werd er *gewandeld en gefietst*. Zo was er in februari een winterwandeling door het natuurgebied de Vlietlanden, gevolgd door een voorjaarswandeling in april. Ook voor de fietsers was er in april een prachtige tocht uitgezet door Midden-Delfland. De tochten werden voorbereid door een hechte groep vrijwilligers uit de regio. Tenslotte liepen we nog een herfstwandeling in september.

De *Jacobusnaamdag* werd op 23 juli herdacht met een wandeling en fietstocht naar de Pelgrimskerk in Zoetermeer, met een café Saint Jacques tot besluit.

In oktober beleefden we als hoogtepunt een bijzondere avond in het Diamanttheater met de *muzikale voorstelling Onderweg*. Verhalenverteller Jan van Woerkom nam ons mee in liederen en verhalen op de pelgrimstocht naar Santiago, bijgestaan door het koor Mazing Joy. Het was voor velen een feest van herkenning.

Verder hielpen we startende pelgrims op weg tijdens de *“startersbijeenkomst”* en boden een luisterend oor voor de ervaringen onderweg tijdens de *“terugkombijeenkomst”*.

Vaste punten in het jaar zijn de *regiobijeenkomsten*. In april was er een samenzijn in het Willibrordushuis. Tijdens een bijzonder middaggedeelte voerde Simone Awhina ons mee in het thema: *“pelgrimeren - een pad naar verstillig”*.

Tijdens de *najaarsbijeenkomst* in oktober bood de Maria van Jessekerk in Delft ons gastvrij onderdak. Thema van de dag was hospitaleren vanuit diverse gezichtpunten.

Regio Rotterdam

Bijdrage van de regio [Rotterdam](#)

In 2016 vonden er een tweetal activiteiten plaats in de regio Rotterdam:

- in het voorjaar een korte wandeling in en rond Schiedam gevolgd door wat wel een hoogtepunt mag worden genoemd namelijk de ingebruikname van een pelgrimsovernachtingsplaats in Zorgcentrum Frankeland. Deze feestelijke gebeurtenis werd bezocht door ruim 90 leden en werd omlijst door mooie verhalen over pelgrimstochten buiten Spanje. Er kwamen zelfs twee pelgrims om het nieuwe onderkomen te testen! Voorzitter Joost Bol verrichtte samen met de burgemeester van Schiedam en de coördinator Welzijn van het zorgcentrum de officiële opening. Er hebben al pelgrims overnacht in Schiedam.
- in het najaar ging de regio zoals gewoonlijk aan de wandel en op de fiets, ditmaal in de Krimpenerwaard waar de aldaar wonende leden een mooie fiets- en wandeltocht hadden georganiseerd met o.a. een bezoek aan de Hervormde kerk in Ouderkerk aan de IJssel die ooit op de route naar Santiago lag. Ook hier weer een mooie opkomst van leden uit de regio.

Regio Utrecht/Rivierenland

Bijdrage van de regio [Utrecht/Rivierenland](#)

In november heeft Tonny Vet afscheid genomen als lid van de regiocommissie. Zij is verhuisd en woont nu buiten onze regio. Op de regiodag in Wijk bij Duurstede en nadien bij een etentje in Utrecht hebben wij dit afscheid vormgegeven. Tonny heeft zeer lange tijd twee keer per jaar de wandelingen voorbereid en geregeld.

Leden van de commissie zijn nu:

Paul H Mulders: voorzitter

Hannie Thijssen: secretaris

Jos Notenboom: penningmeester

Inmiddels is er een nieuwe persoon aangezocht voor het organiseren van de wandelingen, Elisabeth Le Belle.

De reguliere activiteiten van het afgelopen kalenderjaar:

- Voorjaars- en najaarswandeling.
- Café Saint Jacques: elke tweede donderdag van de maand vindt er in het café Oudaen een bijeenkomst plaats van aspirant pelgrim en ervaren pelgrims. De bijeenkomst wordt iedere maand drukbezocht.
- Maria-wandeling op 30 april en 1 mei: Van Tricht naar Den Bosch om op zondagmorgen de hoogmis bij te wonen. Dit alles in samenwerking met Joop van der Donk.
- Op 25 juli klokken luiden van de Jacobskerk in Utrecht. Zang van El Orfeon in de Janskerk met aansluitend café Saint Jacques.
- Najaarsbijeenkomst op 5 november te Wijk bij Duurstede. De organisatie vindt plaats in samenwerking met leden uit Wijk. Het thema van dit jaar was "De keuze op de camino".
- Aanbieding in samenwerking met Cervantes van een cursus Spaans voor pelgrims. Bij acht deelnemers gaat de cursus van start. Zeer waarschijnlijk is dit een eenmalig aanbod via de regio.
- Afscheidsetentje met Tonny Vet in een Spaans restaurant in Utrecht.
- Op 8 december heeft een eerste boekbespreking plaatsgevonden in het huis van St. Jacob. Op instigatie van Suzanne van der Beek wordt er een afgesproken boek gelezen en daar kan met dan met elkaar over spreken. Elke tweede donderdag van de maand, voorafgaande aan café st. Jacques, vindt de bespreking plaats.
- Filmavond op 15 december in Cervantes. De film "Ich bin dann mal weg" over de ervaringen van Hape Kerkeling is vertoond.

Regio Zuidwest-Nederland

Bijdrage van de regio [Zuidwest-Nederland](#)

Algemene opmerkingen

- Trees Koole heeft het regiobestuur verlaten, Anke de Vos is bereid gevonden Lies in de loop van de tijd op te volgen. Er moet wel gekeken worden naar de taakverdeling binnen het bestuur.

Schema van aftreden 2017: Jan-Willem van Heesbeen, penningmeester - Anneke Jakobsen

2018: Guus Schipper, secretaris -

2019: Lies Wondergem / Anke de Vos, voorzitter -

Op dit moment zijn er twee vacatures. Op de komende voorjaarsbijeenkomst zal geprobeerd worden mensen te enthousiasmeren voor een bestuursfunctie.

- Johan Welschot en Erzsi Varga zijn bereid mee te helpen bij het organiseren van activiteiten van de regio ZW-NL.

Activiteiten 2016

- *Voorjaarsdag Santiago en Rome* op één dag in samenwerking met de vereniging Pelgrimswegen naar Rome op 5 maart 2016 in het Heer Arendshuis te 's-Heer Arendskerke. Voor Santiago en Rome op één dag hadden zich 53 personen aangemeld. De dag omvatte de volgende onderdelen:
 - ontvangst;
 - het verhalencafé;
 - een lezing "Te voet naar Rome" door Leo Baeten;
 - workshops voor lopers en fietsers en een workshop over hospitaleren in Roncevalles door René Heinrichs;
 - een wandeling in de omgeving van 's-Heer Arendskerke;

- een verslag van Anneke Jakobsen over haar ervaringen als gastvrouw in de Huiskamer van het Genootschap in Santiago;
- een lezing “Op de fiets van Sevilla naar Santiago” door Fons Boink;
- Café Saint Jacques voor wie wilde napraten bij een drankje.
- *Wandeltweedaagse op 4 en 5 november op Walcheren*: er waren helaas weinig deelnemers; op vrijdag 26 en op zaterdag slechts 14. Toch was het een geslaagd evenement door het goede weer en de mooie wandelingen.

Regio Breda-Tilburg

Bijdrage van de regio [Breda-Tilburg](#)

- Het jaar begon met onze traditionele winterwandeling, met aan het eind gezamenlijke erwtensoep. Zestig mensen liepen mee.
 - Voor de tweede keer in ons bestaan hebben wij in februari een voorlichtingsavond georganiseerd voor uitsluitend nieuwe leden. Net als vorig jaar een bijzonder drukbezochte avond.
 - Zowel in het eerste als in het tweede halfjaar hebben wij een ledenbijeenkomst georganiseerd. Doel is vooral nieuwe leden gelegenheid te geven informatie op te doen
 - In oktober hebben we een presentatieavond georganiseerd, waarin vier (paren) leden verslag deden van hun tocht. Altijd weer een zeer gewaardeerd onderdeel van ons jaarprogramma
 - In november werd ons informatiejaar afgesloten met onze Voorlichtingsmiddag voor leden en niet leden. Altijd weer drukbezocht, altijd weer tevreden mensen die wij zien weggaan.
 - En wij zijn met hulp van twintig ondersteunende leden begonnen met de voorbereidingen van de landelijke ledendag in november 2017.
- Wat dit jaar tot onze verbazing niet door ging waren de wandel-tweedaagse en fiets-tweedaagse. Was daar voorgaande jaren altijd veel animo voor, dit jaar nauwelijks.

Regio Den Bosch

Bijdrage van de regio [Den Bosch](#)

Activiteiten in 2016

- Regio voorjaarsbijeenkomst met wandel en fiets workshop in Zijtaart
- Regio najaarsbijeenkomst in Geffen
- Elke laatste zaterdag van de maand wordt door een regiolid een wandeling van ca 20 km uitgezet. Halverwege is er koffie met een worstenbroodje. Het aantal leden dat meeloopt varieert tussen de 30–50 personen. Van mei tot september wordt er geen wandeling georganiseerd.
- Naamdag van Jacobus gevierd in Zeeland met het Jacobus Gilde in de Jacobus kerk. Aansluitend bij het Gilde koffie gedronken, waarna wij 10 km hebben gewandeld. Was voor die warme dag wel genoeg.
- Op de laatste zondag in mei gewandeld van Vught naar 's Hertogenbosch. De meimaand is de Maria maand in de St Jan en elke zondag worden er 3 pelgrims missen verzorgd, met Gilde. Wij hebben ons aangemeld, enkele weken voor de wandeling, kregen gereserveerde plaatsen op de eerste rij en werden vernoemd tijdens de viering.
- Door docenten van www.allesovergps.nl is op 11 december 2016 een cursus gegeven van 3 uur. Deze cursus leert gebruikers, in praktijk, om te gaan met een GPS.

Regio Zuid-Oost Brabant

Bijdrage van de regio [Zuid-Oost Brabant](#)

In 2016 heeft de regio in januari en februari de inmiddels traditionele Verhalendagen georganiseerd in de pelgrimshoeve Kafarnaüm in Vessem. Op zaterdag 23 januari en zaterdag 6 februari verzamelden zich vertellers en een twintigtal luisteraars in de huiskamer en werden er spannende,

grappige, en ontroerende pelgrimservaringen gedeeld. De waardering voor de verhalendagen was ook dit jaar hoog.

Op 19 maart vond onze voorjaarsbijeenkomst plaats in 't Patronaat in Mierlo. Ruim 60 deelnemers luisterden in de ochtend naar een spannende lezing van André Brouwer; tijdens de gezellige lunch werd aan de aankomers in Santiago in 2015 een fles pelgrimswijn uitgereikt, en in de middag werd er gewandeld door de fraaie bossen rond Mierlo. Afgesloten werd met een goed bezocht café St. Jacques.

Op 25 juli werd in samenwerking met de Jacobushoeve en de pelgrimshoeve Kafarnaüm in Vessem de Jacobuswandeling georganiseerd. Hieraan werd onder prachtige weersomstandigheden door ruim 160 wandelaars deelgenomen.

Hoogtepunt van het jaar was de organisatie van de landelijke najaar bijeenkomst op 12 november in het Auditorium van de Technische Universiteit Eindhoven, met als thema: "Technologie en de Camino: Hoever gaat de Pelgrim?". Ongeveer 630 deelnemers konden kiezen uit een gevarieerd aanbod aan lezingen en workshops, uit wandelingen door de stad of door het groen, en zich informeren op de informatiemarkt. Een kort verslag van de najaarsbijeenkomst is te vinden op de regio website. De regiocommissie ZOB kijkt met voldoening terug op een mooie dag.

Regio Limburg

Bijdrage van de regio [Limburg](#)

De regio Limburg heeft voor haar leden 3 activiteiten georganiseerd:

*maart: in samenwerking met de Duitse Pilgerverein regio Aken heeft er een uitwisseling plaatsgevonden in de Jacobsstad Aken in het Jacobshuis pal naast de Jacobskerk. Lezingen over de verbinding Karel de grote, Roelant, Jacobus, een bezoek aan de Dom en het oude stadhuis. 70 Limburgse deelnemers en 20 Duitse. Geslaagd experiment.

*zondagmiddag 2 oktober: in de Ursulakapel in Roermond vond het optreden plaats van Leoni Janssen en gitarist Eric Vaarzon Morel met de prachtige muzikale productie SANTIAGO. Beslist een kwalitatief hoogtepunt.

*zaterdag 5 november: open regio-infodag in Spaanse sfeer m.n. bedoeld ook voor niet leden die belangstelling hebben voor het pelgrimeren naar Santiago. 160 bezoekers op de infomarkt en bij de lezingen. Een prima dag!! waarbij ook de verschillende 'aanlooproutes' (in Zwitserland, Frankrijk, Duitsland) naar Santiago aan bod zijn geweest.

Daarnaast organiseerde de regio in samenwerking met de broederschap H. Jacobus de jaarlijkse pelgrims-2-daagse over het Jacobspad door Limburg en droeg bij aan het welslagen van de jaarlijkse landelijke pelgrimsmis in de Kathedraal van Roermond.

Regio Arnhem/Nijmegen

Bijdrage van de regio [Arnhem/Nijmegen](#)

Bert Poelert heeft de regiowerkgroep Arnhem-Nijmegen in 2016 verlaten. In zijn plaats hebben zich twee nieuwe leden aangemeld: Helene Bontjer en Maria Mestrom.

Op 21 februari werd het jaar geopend met de theatervoorstelling "Onderweg" door Mazing Joy in theater de Kik in Elst. De uitvoering was ruim van tevoren uitverkocht en zo'n 120 leden en introducés hebben kunnen genieten van deze ontroerende en pakkende voorstelling.

In maart werd een informatiebijeenkomst voor 45 starters georganiseerd. Een bewust klein gehouden gedeelte van deze groep was ook aanwezig op de terugkomavond in november. Tijdens deze avond werd in een kleine setting uitgebreid nagepraat over de ervaringen tijdens de camino.

In april werd een gecombineerde fiets- en wandeltocht georganiseerd in de Achterhoek. Na de sportieve activiteit genoten de 60 deelnemers van een gemeenschappelijke pelgrimsmaaltijd.

Dit jaar waren de vrienden van de Jacobskapel aan de beurt om de Jacobsdag te organiseren.

Ongeveer honderd personen waren aanwezig bij de viering van deze dag in en rond de Jacobskapel in Nijmegen.

Op 9 oktober was er voor onze leden een voorstelling Santiago in theater de Kik in Elst, door Leoni Jansen en Eric Vaarzon Morel. Ook deze voorstelling was uitverkocht.

Op 10 december hebben we het jaar afgesloten met een midwinter- snert wandeling op de Posbank in Rheden.

Aan het einde van het jaar kan de regiowerkgroep terugkijken op een aantal enthousiast ontvangen activiteiten en is ze inmiddels druk bezig met het organiseren van activiteiten voor het nieuwe jaar 2017.

Regio Oost Nederland

Bijdrage van de regio [Oost Nederland](#)

- *Informatiemiddag* voor nieuwe leden Regio Oost in Enschede op 23 januari 2016. Dit is gecombineerd met de opening van de stempelpost in Enschede. Na de onthulling en inwijding van de schelp aan de kerk was er koffie met tompoucen met Jacobus. Ongeveer 100 deelnemers.
- We hadden *drie wandelingen* dit jaar met een goede opkomst aan deelnemers.
- *Voorjaars en najaarsbijeenkomst*. In het voorjaar was er gelegenheid om je eigen boek te promoten. Helaas was er vanuit de schrijvers niet veel animo maar wie er stond had veel aanspraak. En in het najaar zijn wij o.a. in groepen gaan praten over wat ieder van ons tot pelgrimeren heeft aangezet. Boeiend om dat van elkaar te horen. Verder afscheid genomen van Gerrie Horsthuis die ruim 10 jaar de penningmeester van onze regio tot 31 december 2016 was. Ze is opgevolgd door Angelien Zonder uit Zenderen.
- Meegewerkt aan de *fiets driedaagse* 22 tot 24 april met de regio Friesland en Groningen- Drenthe. O.a. pelgrims uit Zwolle en Kampen hebben meegefietst.
- Er is een goede samenwerking tussen Emmerich en Oost- Nederland. Er is dit jaar een fietsroute van Enschede naar *Emmerich* beschreven.
- *Cursus beginners Spaans* voor pelgrims in Enschede en in Wilp zijn een succes geweest en zijn ook voor 2017 gepland.
- Vanaf 30 juni *maandelijks café Saint Jacques*. Dit is een goede vervanger van de vroegere huiskamerbijeenkomsten.

We hebben veel nieuwe regiocommissieleden en om elkaar wat beter te leren kennen was er een teambuildingactiviteit op 14 december waarna we ook Gerrie konden "uit – eten".

Regio Groningen/Drenthe

Bijdrage van de regio [Groningen/Drenthe](#)

Algemeen

Regio Groningen-Drenthe bestond op 1 april 2015 uit 539 leden en op 1 april 2016 uit 572 leden. Er is sprake van een lichte toename.

Activiteiten

De regio organiseerde de volgende vier activiteiten:

- op 20 februari was er in het Ontmoetingshuis in Vries de drukbezochte traditionele voorjaarsbijeenkomst met o.a. de Pelgrimsparade, en totaal 75 deelnemers.
- op 7 mei was er in Veenhuizen de Zand-Camino voor zowel wandelaars als fietsers. De camino vond plaats onder uitermate fraaie weersomstandigheden en er namen 46 leden aan deel. De Zand-Camino werd opgeluisterd door een mini Orgelconcert.
- op 29 oktober werd in verband met het 25-jarig jubileum van de regio Groningen/Drenthe het eerste deel van de jubileumcamino georganiseerd. De in totaal 60 deelnemers verzamelden zich in Vries, nadat de fietsers hun fiets bij de Jacobuskerk in Rolde hadden gestald. Vanuit Vries werden de deelnemers met oude autobussen van het Nationaal Busmuseum in Hoogezand naar de Jacobuskerk in Rolde vervoerd. Vandaar volgden de wandelaars het Jacobspad en de fietsers een alternatieve route door het prachtige landschap van de Drentsche Aa met een gezamenlijke lunch in de "Herberg van Loon". Na terugkomst in Vries werd de geslaagde dag afgesloten met een café Sint Jacques.
- op 19 november werd de tweede etappe van de jubileumcamino gehouden. De in totaal 72 deelnemers verzamelden zich ditmaal in Uithuizen; de fietsers hadden vooraf hun stalen ros onder de toren van de Jacobuskerk in Zeerijp gestald. De camino-gangers gingen weer met

oude autobussen naar de Jacobuskerk in Zeerijp. Vandaar liepen de wandelaars in tegengestelde richting over het Jacobspad, met een gezamenlijke lunch in Oldenzijl, naar Uithuizen. De fietsers gingen via een alternatief traject door dorpjes langs de voormalige Fivelboezem ook naar Uithuizen. In de H. Jacobus de Meerdere kerk werd stilgestaan bij het 25jarig jubileum, o.a. werd de oprichter van de regio Groningen-Drenthe in het zonnetje gezet. Tevens werd de regio-banner en het regiostempel onthuld. Na afloop was er nog een gezellige gezamenlijke stamppotmaaltijd in het St. Vincentiusgebouw.

We kunnen terugkijken op een zeer geslaagd jubileum, dit was mede mogelijk o.a. door een geldelijke bijdrage van het NGSJ-bestuur.

Vergaderingen regiocommissie Groningen-Drenthe

De regio commissie kwam in 2016 negen keer bijeen. Een viertal regiocommissieleden bezochten de A.L.V. in Amsterdam en in Eindhoven.

Regio Friesland

Op basis van informatie van de regio [Friesland](#)

Regio Friesland organiseerde een voorjaarswandeling, een najaarswandeling en een ledenvergadering.

Tot slot

Het Nederlands Genootschap van Sint Jacob is een vereniging voor en door leden. De talrijke in dit verslag beschreven activiteiten laten zien dat veel leden zich in 2016 op beide manieren hebben ingezet. Hiervoor danken wij hen zeer. Het aantal mensen dat naar Santiago pelgrimeert blijft toenemen. Dat is ook te zien aan de ontwikkeling van ons ledenbestand. Een belangrijke uitdaging voor de komende tijd is de vereniging aantrekkelijk te houden voor de relatief grote groep gemiddeld jongere leden die snel opzeggen. Zo willen we ernaar streven om ook qua leeftijdsopbouw representatief te zijn voor de doelgroep.

Rest een woord van dank aan iedereen die een bijdrage aan dit verslag heeft geleverd.

Namens het bestuur,
Simone Aarendonk
Secretaris